

Vi kom lige forbi

Fra
Jysk til rejsebrug
Af: Nils Villemoes

1. Lov om hegn.

Med lov skal land bygges, står der i forordet til Jydske lov. Den blev underskrevet en torsdag i 1241 af Valdemar Sejr i Vordingborg, så loven gælder også på øerne. Bemærk at jydsk skal staves med d - lige som i mjød.

I Danmark har vi flere love, end vi faktisk har brug for, fordi en del af vore love netop er blevet til med det formål, at vi helst skal undgå at bruge dem. Det gælder fx Lov om hegn, nr. 259. Hvis to naboer ikke kan finde ud af at sætte hegn imellem sig, er det sjældent en god ide, at tilkalde det lokale hegnssyn. Hvis én af de to vinder, taber de begge to og så går naboskabet i lås, de hilser ikke på hinanden mere og deres børn holder op med at lege sammen - ude på vejen - når det bliver forår - så det er en rigtig dårlig idé...

... og det ved de fleste danskere heldigvis, så vi går ind til naboen i stedet for og taler os til rette, når der er et eller andet, vi ikke er enige om. "Jeg henter lige to", siger naboen og peger over på bænken, der står der for det samme. Og så sætter de to sig ned og ordner sagen.

I Danmark har vi hegn omkring det sted, hvor vi bor. Det er her, vi har vores friværdis bag hækken. Her leves livet. Her hygger vi os, når vi hygger os og brokker os - når der er et eller andet at brokke sig over og det er der heldigvis hele tiden. "Det er s'gu for galt", siger en dansker, når han skælder ud over et eller andet, men kort tid efter har han glemt, hvad det var, der var så galt.

Jyderne er mere besindige end ø-boere. Vi vender skråen og klapper hesten. "Det skal vel gå", sagde min bedstefar - og det gik. Naturligvis gælder tyngdeloven også i Jylland, men ikke på helt samme måde, som andre steder. Det er som om, ting tøver, før de falder...

Denne tilbøjelighed til at se tiden an har rødder helt tilbage til den store syndflods tid - den gang, der var vand over det hele.

Noah hed han - ham med arken. En dag kom han sejlende forbi det store bjerg - æ Himmelbjerg - og der - midt på bjerget står en jyde i vand til knæene. "Skal du ikke med?" råber Noah til jyden. Nej! lyder svaret - for fuld kraft: "A æ sikker o, det blot er en byge".

I Jylland vil vi helst klare problemerne selv, ikke falde nogen til byrde. Passe sig selv og svare enhver sit. Det er derfor, det er vigtigt at ha' et sted, hvor man kan være i fred, en firkant med en flagstang i midten og et flag, man kan hejse om søndagen.

"Grød smager bedst, hvis den spises med egen ske", siger et gammelt jydsk mundheld og sådan er det - og sådan bliver det ved med at være - selv om fast food og andre nymodens narrestreger ændrer den måde, vi spiser på. Trods udviklingen bliver vi ved med at være forskellige - selv om vi bliver mere og mere ens. Vi klappes i facon på snart den ene snart den anden led. End trives dog den jydsk besindighed.

2. Det var hyggeligt,

siger vi, når vi får gæster, som om de allerede var på vej til at gå igen, men de er jo lige kommet. "Vi kom lige forbi", siger gæsterne, men det passer jo ikke. De er gået indenfor. NU står de i haven. NU ringer de på. "Det var hyggeligt", siger vi. "Kom indenfor!"

I Danmark er vi gæstfri, det betyder ikke, at vi ikke bryder os om at få gæster, tværtimod. Vi kan godt lide at få gæster - når det ikke kan være anderledes.

VELKOMMEN står der på måtten: Husk at tørre fødderne af.

Hver sommer får vi besøg af nogle københavnerne, som har sat sig for at finde ud af, hvorfor vi er så glade herovre i Jylland - hvorfor vi hviler sådan i os selv og så videre. Københavnerne kan ikke forstå jyderne. Det er denne urokkelige dorskhed, der fascinerer dem, så hver sommer kommer de herover for at studere os.

Det er uden tvivl derfor, de har fået bygget den store nye bro, så de hurtigere kan komme herover. Men broen er naturligvis også til vores fordel. Så kan vi komme hurtigere hjem, når vi har været et smut på Djævleøen.

Hver sommer kommer de. Der er nogle københavnerne, vi har kendt altid, dvs. siden vi var unge og det er vi stadigvæk. Hvordan holder I jer så godt? spørger københavnerne. Det er ingen kunst. Vi bor jo i Jylland!

Vi kan godt lide at få gæster - bare de ikke bliver hængende. Vi er gæstfri - og det har vi været på vores helt specielle måde i mere end 1000 år, skal man tro et æld-gammelt vi-kinge-kvad:

*Gå skal man,
ikke som gæst hænge
sejgt i samme hus;
glæde bliver lede,
hvis man glemmer at bryde
op fra andres hjem.*

"Vi går snart igen", siger gæsterne, selv om de lige er kommet. De har travlt og vil ikke være til besvær. De ved jo selv, hvordan det er. Når vi en gang imellem kommer til hovedstaden, slår vi os ned i deres lejlighed i fjorten dage. "Vi kommer vel ikke til ulejlighed", siger vi, men de ser glade ud - også når vi rejser igen.

I de kommende år kommer der flere og flere danskere hertil, som ikke er danskere i god gammeldags forstand. De er hverken jyder, fynboere, sjællændere eller bornholmere. De er danskere - lige som os, men på en helt ny måde. Det er i den forbindelse, det specielt danske skal stå sin prøve. Janteloven.

3. Vi er lige - men ikke ens.

Vi er alle lige! råbte de første danskere, da en fransk munk i sin tid ville tale med danskernes leder. Det er så længe siden, at det sagtens kunne være løgn, men det er det ikke! Vi er stadigvæk lige.

Vi er også forskellige, netop deri ligger jo den kunst at være lige. Det er ingen kunst at være lige, hvor alle er ens. Så går de i takt: Tingelinge-later.

Vi er noget for os selv - hver især - og det er netop det, der gør os noget værd. Men det er jo også derfor, vi har en lov, som nok er den mest udkældte lov i Danmark: Janteloven. Selvfølgelig findes den andre steder, men vi er de eneste, der ved, hvad den hedder, for det er her, loven har fået sit navn.

Janteloven. Lige som Jydske lov har Janteloven sin oprindelse i det jydske. Københavnerne tror, vi bruger loven til at holde os selv og hinanden nede med - og det gør vi også, men det har sine grunde. Vi bryder os ikke om, at folk, der er noget, også blæser sig med det. De må gerne være noget - og de må også gerne vise, at de er noget, men de behøver ikke få fine fornemmelser af den grund. En, der skriver bøger, er hverken finere eller mere end én, der kan reparere en bil. Tværtimod. Og en fra Sdr. Omme er lige så god som én fra København. Han er bedre! Men hvis han tror det, kan han godt tro om igen. Det er janteloven. Den lukker luften ud af dem, der tror, de er mere, end de er - og sådan er det og sådan bliver det ved med at være:

4. Det er noget bøvl.

Fire-en-halv kilometer nordøst for Sdr. Omme ligger en bette by, der hedder Bøvl. Hvis du ikke ved, hvor det er, er det der, kragerne vender, når de vender - godt og vel 33 kilometer nord for Vorbasse, som de fleste kender. Det er den store krigshavn. Lige i nærheden ligger Bøvl.

Kommer du kørende fra øst en sommeraften, mens solen er på vej ned i æ Hav - æ Vesterhav - opdager du for sent det skarpe knæk, vejen slår midt i Bøvl. "Det er noget bøvl", siger de fleste, når de kører lige ud - i stedet for at dreje. Som regel sker der dog ingenting. Lige ved siden af knækket ligger en bodega. Det er Bøvl Bodega. Her kan man få blå Thor.

Bøvl refererer til noget, der er bøjet - i modsætning til alt det, der er lige ud af landevejen og som derfor hurtigt bliver for let. Vi har brug for bøvl, noget at gå op i, noget, der driller, ellers får vi svært ved at skaffe os det, der er allermost nødvendigt, nemlig betydning - dels i forhold til os selv, dels i forhold til hinanden.

Min nabo står og døjer med et eller andet. "Hvad har du gang i?" spørger jeg. Han er ved at ordne et eller andet. Der er altid så meget, der skal ordnes, siger han, men tag ikke fejl. Han kan godt lide at få det ordnet. Imens det foregår, besværer han sig. "Det er noget bøvl", siger han.

Det er vigtigt! Man skal sørge for at skaffe sig noget bøvl, ikke for meget - og ikke for lidt. Øboerne kalder det stress, men det er ikke det samme. Bøvl er sjovt. Det er som en rebus, der ikke vil gå op eller et puslespil, der ikke vil falde på plads. Det er bøvl.

Forkert bøvl eller for meget bøvl er der ingen, der ønsker. Det er det, vi kalder træls bøvl og det er for meget af det gode. Træls er tydeligvis afledt af træ, thi i gamle dage havde man trælle til det trælse. Nu har vi maskiner i stedet for, som fjerner mere og mere af det trælse bøvl, men de snupper også en hel del af det, der egentligt var sjovt. Derfor skal vi til at opfinde noget nyt bøvl - noget at give os til. Det er en god idé, at besøge hinanden om sommeren og undre sig over, hvor forskellige, vi er - taget i betragtning, hvor ens, vi prøver at gøre hinanden. Tag til Jylland. Du skal være Velkommen.